विद्या भवन बालिका विद्यापीठ लखीसराय

वर्ग दशम् विषय संस्कृत विषयशिक्षक श्यामउदय सिंह

ता: 22-06-2021 (एन.सी.ई.आर. टी. पर आधारित)

पाठ:पंचम: पाठनाम जननी तुल्यवत्सला (बोर्ड बेस्ड क्वेश्चन)

अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत।

"भो वासव! पुत्रस्य दैन्यं दृष्ट्वा अहं रोदिमि। सः दीन इति जानन्नपि कृषकः तं बहुधा पीडयति। सः कृच्छ्रेण भारमुद्वहति। इतरमिव। इतरमिव धुरं वोढुं सः न शक्नोति। एतत् भवान् पश्यति न?" इति प्रत्यवोचत्।

"भद्रे! नूनम्। सहस्राधिकेषु पुत्रेषु सत्स्वपि तव अस्मिन्नेव एतादृशं वात्सल्यं कथम्?" इति इन्द्रेण पृष्टा सुरभिः प्रत्यवोचत्-

I. **एकपदेन उत्तरत-**
   i. साः पुत्रस्य किं दृष्ट्वा रोदिति?
   ii. अत्र सम्बोधनपदं किं प्रयुक्तम्?

II. **पूर्णवाक्येन उत्तरत-**
   i. सुरभिः इन्द्राय किम् अवदत्?

III. **भाषिक कार्यम्-**
   i. 'कृषकः' इति कर्तृपदस्य क्रियापदं किम्?
      (क) तम्
      (ख) बहुधा
      (ग) दीनः
      (घ) पीडयति
   ii. 'रोदिमि' इति क्रियापदस्य कर्ता कः?
      (क) कृषकः
      (ख) अहम्
      (ग) वासव
      (घ) सः
   iii. 'काठिन्येन' इति पदस्य पर्यायपदं किं प्रयुक्तम्?
      (क) पीऽयति

(ख) कृच्छ्रेण

(ग) शक्नोति

(घ) उद्वहति

Answer

1.

I. (i) दैन्यम्

(ii) भो वासव!

II. (i) सुरभिः इन्द्राय अवदत्-"भो वासव! अहं पुत्रस्य दैन्यं दृष्ट्वा रोदिमि। सः दीन इति जानन्नपि कृषकः तं बहुधा पीडयति। सः कृच्छ्रेण भारमुद्वहति। इतरमिव धुरं बोढुं सः न शक्नोति। एतत् भवान् पश्यति न?"

III. (i) (घ) पीऽयति

(ii) (ख) अहम्

(iii) (ख) कृच्छ्रेण